

Tekellüf üzerine

Abdullah Bey: “Tekellüf ne demektir? Tekellüflü hallere örnek verebilir misiniz? Onun ne gibi zararları vardır?”

Tekellüf, lûgatte zoraki hareket, kendi isteğiyle külfete ve bir yükün altına girme ve bir zorluğa katlanma demektir. Mastardır. Yorumda zorlama da tekellüf kelimesiyle ifâde edilmiştir.

Meselâ; Hazret-i Yâkub’un (as), kardeşleri tarafından kuyuya atılan oğlu Yusuf’a (as) karşı duyduğu derin hislerin İmam-ı Rabbânî tarafından “uhrevî muhabbet/aşk” olarak nitelendirilmesini “tekellüflü bir te’vil” olarak değerlendiren Saîd Nursî Hazretleri; bu yüce hislerin düpedüz “şefkat”ten başka bir şey olmadığını hatırlatır.

Rahmân ve Rahîm isimlerini bütün kâinatı yutacak, her rûhun bütün ebedî ihtiyaçlarını doyuracak ve hadsiz düşmanlardan emîn edecek büyük bir nûr olarak gördüğünü beyan eden Bedüzzaman Hazretleri, Vedûd ismine ulaştıran aşk ile Rahmân ve Rahîm isimlerine ulaştıran şefkati birbirinden ayırır. Üstad Saîd Nursî Hazretleri, büyük nûr olan Rahmân ve Rahîm isimlerine yetişmek için fakr, şükür, acz ve şefkat vesîlelerini, yani Allah’a karşı âcizliğini ve fakirliğini hissetmek ve kulluğunu bilmek vasıflarını önemli görür. Bu vasıflar kişiyi Allah’ın izniyle Rahmân ve Rahîm isimlerine yetiştirir.

Bedüzzaman burada İmam-ı Rabbânî’den farklı olarak Hazret-i Yâkub’un (as) oğlu Hazret-i Yusuf’a (as) karşı duyduğu şiddetli duyguların ve parlak hislerin şefkat olduğunu kaydeder. Çünkü Saîd Nursî’ye göre şefkat, aşk ve muhabbetten çok keskin, çok parlak, çok ulvî ve çok nezîhtir ve peygamberlik makamına daha uygundur. Fakat muhabbet ve aşk, Allah’tan başkasına karşı şiddetli derecede olsa peygamberliğin nezih ve temiz makamına uygun düşmüyor. Öyleyse Kur’ân’ın bildirdiği üzere, Hazret-i Yâkub’un (as) Hazret-i Yûsuf’a (as) karşı beslediği şiddetli hisler, yüksek bir şefkat derecesidir. Vedûd ismine ulaşmaya vesîle olan aşk ise, Züleyhâ’nın Hazret-i Yûsuf’a (as) karşı beslediği muhabbette söz konusudur. Kur’ân Hazret-i Yâkub’un (as) hislerini Züleyhâ’nın hislerinden ne derece yüksek göstermişse, şefkat de aşktan o derece yüksektir.

Bilindiđi gibi Kur'ân, Züleyhâ'nın duygularını, "sevgisi onun yüreğine işlemiş" ifâdesiyle 1; Mısır'dan oğlunun kokusunu alan Hazret-i Yâkûb'un (as) hislerini ise, "Dođrusu ben Yusuf'un kokusunu duyuyorum" sözleriyle bildirmektedir.² Bu âyetler Züleyha'nın hislerini "muhabbet" olarak, Hazret-i Yâkub'un (as) oğluna karşı beslediği hisleri ise Mısır'dan hissedilen bir şefkat derinliğinde beyan etmektedir.

Burada, İmam-ı Rabbânî'nin, "Yûsuf Aleyhisselâm'ın güzelliğleri uhrevî güzelliğlerden sayıldığından ona muhabbet dünyevî muhabbetler cinsinden değildir ki, kusur olsun" sözünü nakleden Bedüzzaman, der ki: "Ey Üstad! O, tekellüflü bir te'vildir. Hakikat řu olmak gerektir ki, o, muhabbet değil, belki yüz defa muhabbetten daha parlak, daha geniş, daha yüksek bir mertebe-i şefkattir."³

Nesneyi olduğu gibi görmek, yorumda zorlamalara girmemek, eşyayı olduğundan farklı görmemek bize hakikat yolunda her zaman kolaylık ve istikamet sağlar.

Dipnotlar:

1- Yûsuf Sûresi, 12/30.

2- Yûsuf Sûresi, 12/94.

3- Mektûbât, s. 34-35.